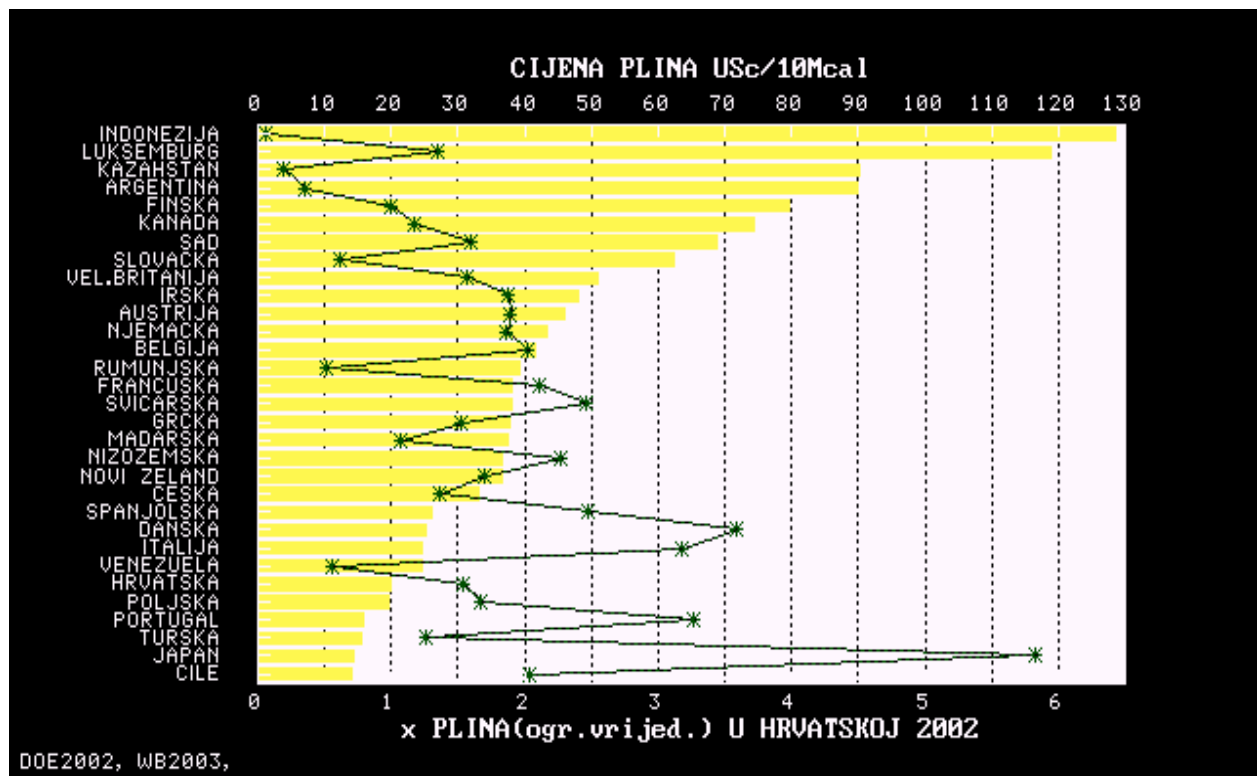

Dr. Branimir Molak, dipl. inž.

NOVOGODIŠNJA ČESTITKA – POSKUPLJENJE PLINA

Usporedba cijena plina i kupovne moći – plin je u Hrvatskoj prekomjerno skup (pisano 24.3.2006.)

Na slici (zvjezdicama) prikazane su cijene prirodnog plina (pretežno metana) za domaćinstva u zemljama za koje su bili dostupni podaci. Stupcima (žutim) su prikazani omjeri koliko puta više ili manje plina mogu kupiti stanovnici navedenih zemalja u odnosu na stanovnike Hrvatske za ono što godišnje privrijeđe. Za Hrvatsku je omjer godišnjeg privređivanja i količine (energije) plina koji za taj iznos mogu kupiti stanovnici označen indeksom jedan.

U analizi su korišteni dostupni podaci o cijenama prirodnog plina za domaćinstva u 2002. godini američkog ministarstva energetike DOE. Cijene (gornja skala) su u američkim centima za 10 milijuna kalorija ogrjevnosti plina. Kubični metar plina u različitim zemljama može imati različite ogrjevnosti. Stoga je usporedba cijena napravljena s obzirom na istu količinu energije. Prema službenim podacima državne administracije u Hrvatskoj 1 m³ prirodnog plina sadrži ogrjevnost 33,34 milijuna Joula ili 7,963 milijuna kalorija, a prosječna cijena jednog m³ je u Hrvatskoj 2002. godine bila 1,94 Kn ili 24,7 USc (prema prosječnom tečaju 2002. god. 1 USD=7,864 Kn NBH). Stoga je te godine 10 milijuna kalorija plina za domaćinstva imalo cijenu 31,02 USc (10 milijuna kalorija plina ima zapremninu 1,256 m³). Kao mjera privređivanja stanovnika korišteni su dostupni podaci Svjetske banke o GNIppp (gross national income) prema kupovnoj moći po stanovniku za 2003. godinu. Za

ono što je te godine privrijedio (10.610 USD) prosječan stanovnik Hrvatske je mogao kupiti plina ukupne ogrjevne moći 342 milijarde kalorija ili 42.949 m³.

Iz podataka je vidljivo **da je u zemljama niže kupovne moći stanovnika niža cijena plina nego u zemljama više**, a ima i iznimaka. **Stanovnici 25 analiziranih zemalja mogli su za ono što privrijede u istom vremenskom intervalu kupiti više plina, a stanovnici 5 zemalja manje plina nego u Hrvatskoj. To pokazuje da je plin u Hrvatskoj u usporedbi s drugima previše skup i da mu treba cijenu sniziti.** U pojedinim zemljama mogli su kupiti čak za faktor 6 ili više puta plina nego u Hrvatskoj, a u nekima tek oko 70% onog u Hrvatskoj (donja skala). Prošle godine (svibanj 2005.) cijena plina u Hrvatskoj bila je još viša (u Zagrebu npr. 2,08 Kn/m³), a i zbog smanjena tečaja dolara prema kuni (sa 7,864 u 2002. na 5,705 u 2005.) još je osjetno viša (u USD) nego 2002. i npr. za stanovnike Zagreba iznosila je 46,79 USc za deset milijuna kalorija plina ili 36,46 USc za m³ (što je 51% više nego što je bila 2002.). Za usporedbu s cijenama prikazanim na slici – samo u 6 zemalja plin je bio skuplji, a u 24 čak jeftiniji nego što je danas u Zagrebu. Zanimljivo je da unatoč golemom padu vrijednosti USD prema Kn trgovcima plinom niti jednom nije palo napamet da snize prekomjernu cijenu plina, a cijenu naftnih derivata su tobože vezali za tečaj USD (dakako, samo kada vrijednost USD prema Kn raste).

S obzirom na prikazano, sve tvrdnje o jeftinom plinu za domaćinstva u Hrvatskoj su bez svake osnove, a odraz su nastojanja trgovaca plinom da što dublje zavuku ruke u džep potrošača. U tim nastojanjima se često služe neistinama. Kako se u “dokazivanjima razloga” za daljnje poskupljenje plina služe neistinama može se posumnjati i u ogrjevnu vrijednost plina isporučenog potrošačima. Iskustvo pokazuje da se ponekad vrlo teško može zagrijati voda ili stan ili skuhati ručak, a brojilo za plin se vrti li i vrti. Nema mogućnosti da takvo ponašanje distributera plina potrošači kontroliraju, tako da ih se vrlo vjerojatno i na taj način pljačka.

Previsoke cijene plina za domaćinstva u Hrvatskoj rezultat su i brojnih promašaja u energetici Hrvatske, a naročito prodavanja domaćih rezervi nafte i plina strancima u besćenje.

U svakoj organiziranoj državi vlast brine o ovim činjenicama (cijenama monopolista i njihovoj usklađenosti s kupovnom moći stanovništva, potkradanju potrošača, rasprodaji nacionalnih dobara...). Može se postaviti pitanje zašto to ne čini i u Hrvatskoj?

*Napomena: napisano je izvadak iz teksta: Branimir Molak: **HAJD'MO PLINOFICIRATI HRVATSKU – A KAKO, OD KOGA I PO KOJOJ CIJENI NABAVITI PLIN?** objavljenog u časopisu: *EKONOMIJA (RIFIN)*, god. 12, br.4, svibanj 2006. str. 647-672 UDK 338.26 dostupnog uz male izmjene na: <http://www.croatia.ch/zanimljivosti/070202.php>*